

El canvi climàtic com un dels elements clau en el turisme del futur

Juny 2007

Unitat d'Anàlisi i Prospectiva de l'Observatori de Mercats Exteriors

El turisme representa una important font d'ingressos per a moltes economies. Els turistes trien els seus destins en funció de l'oferta cultural, natural o simplement per descobrir una nova cultura o maneres de vida diferents de les seves. Sigui quin sigui l'objectiu del seu desplaçament, hi ha una sèrie de llocs i països que en el passat es mantenen en posicions destacades en el rànquing mundial dels països més visitats. Tanmateix, el futur d'alguns d'aquests indrets pot ser incert. En aquest article intentarem explicar què significa i què implica aquesta afirmació.

El futur del turisme es pot analitzar des de diverses vessants diferents. Per una banda, el clima extern global, en què situaríem les tendències polítiques, econòmiques, socials i mediambientals, i el seu impacte en l'evolució futura del turisme. L'edat de jubilació i el poder adquisitiu dels jubilats són dos exemples de factors que influenciaran el tipus i característiques de la demanda de productes turístics en el futur. Per una altra banda, la vessant formada per les tendències en l'estil de vida i les pautes de consum, que faran que en el futur es puguin desenvolupar uns productes adaptats a les necessitats específiques dels demandants. En l'actualitat, per exemple, està augmentant substancialment el turisme mèdic i estètic, en què els turistes aprofiten els viatges per anar al metge. Unes 150.000 persones fan turisme mèdic a l'Índia i s'espera que el 2012 els ingressos que provenen del turisme mèdic arribin fins als 2 bilions de dòlars.¹

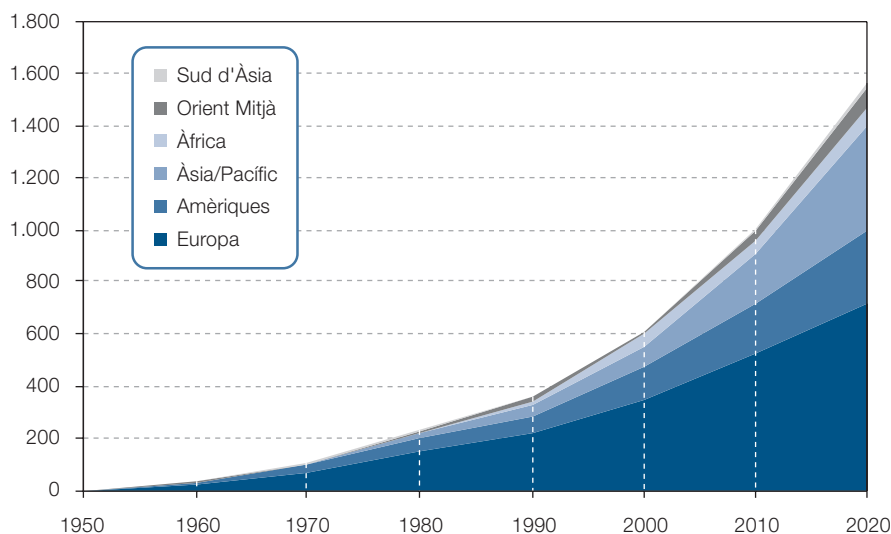
Tanmateix, resulta imprescindible considerar els importants canvis en el transport, les tecnologies de la informació i el màrqueting que redistribuiran el futur de la indústria del turisme. Actualment els turistes confien en el criteri d'altres turistes per triar nous destins turístics. Aquesta modificació del perfil del turista i l'avenç tecnològic han fet que augmenti el nombre de pàgines webs o *blogs* que ofereixen consell o proporcionen experiències personals sobre viatges.

En aquest context, volem centrar el nostre article en com les tendències mediambientals poden afectar el futur del turisme mundial. La idea central és mostrar que, segons els experts, hi ha indrets turístics que poden estar en perill a causa dels efectes de la variació global del clima de la terra, fenomen que tots coneixem amb el nom de *canvi climàtic*. El canvi climàtic i els seus efectes secundaris poden implicar canvis radicals en les destinacions turístiques futures. Algunes de les destinacions tradicionals desapareixeran i d'altres estaran en gran perill si no es prenen les decisions correctes en l'àmbit governamental.

La Organització Mundial del Turisme preveu un augment significatiu del turisme a escala mundial en els pròxims anys i fins al 2020. Aquesta tendència ja ha estat positiva durant els últims anys. En el 2007, per exemple, es preveu que aquest augment en el nombre de turistes a escala mundial serà d'un 4% en relació de l'any anterior.

1. CONNELL, J. (2006). «Medical Tourism: Sea, sun, sand and ... surgery». *Tourism Management*. 27(6):1093-1100.

Figura 1. Previsions en l'evolució del turisme mundial

Font: World Trade Organization

Quant a les principals zones de concentració de turistes, en el 2006 un 47% del total tenia com a destí Europa, un 33% l'Àsia i el Pacífic, un 8% l'Àfrica i el continent americà, i, finalment, un 4% a l'Orient Mitjà. Entre els deu principals destins, el 2005, trobem: França, Espanya, Estats Units, Xina, Itàlia, Anglaterra, Mèxic, Turquia, Alemanya i Rússia.

Aquestes previsions optimistes haurien de ser contrastades amb el panorama incert que presenta el canvi climàtic en el futur. Alguns experts ja assenyalen que els aspectes mediambientals poden canviar l'ordre dels principals destins a escala mundial, i alguns països poden perdre moltes posicions com a conseqüència del canvi climàtic i altres aspectes mediambientals. Això és important per a països com Catalunya, on el turisme és una de les principals fonts de riquesa. Segons l'Observatori de Turisme, la despesa feta pels turistes a Catalunya genera un impacte en el conjunt de l'economia catalana de més de 13.473 milions d'euros. Aquesta xifra suposa que el turisme genera una activitat econòmica en el territori de 36,9 milions d'euros al dia.²

A escala mundial es preveu que moltes de les atraccions turístiques més populars en l'actualitat i destins que pertanyen al Patrimoni de la Humanitat s'hauran de tancar o tindran un accés restringit per tal d'evitar danys irreparables.

És més, alguns indrets amb importància mediambiental i històrica com la Gran Barrera de Coral o la vall de Kathmandú arribaran a la seva màxima capacitat al voltant del 2020. En aquest context, els responsables podran optar per minimitzar el nombre de visitants incrementant el preu de l'entrada o imposant impostos addicionals. Una altra opció —una mica agosarada— seria controlar l'accés dels visitants mitjançant un sorteig on només els guanyadors podrien visitar el lloc en qüestió.

En l'informe «El futur del Turisme» elaborat amb la col·laboració del Centre for Future Studies, es presenten deu destins turístics considerats de risc el 2020. A continuació, anomenem aquests destins i una breu explicació del que s'hi podria produir el 2020.

2. «L'impacte econòmic del turisme receptor sobre l'economia catalana i sectorialització per branques d'activitat». Disponible a: http://www.gencat.net/turistex_nou/Prensa/NP_IMPACTE_ECONOMIA_DESPESA_DEF.pdf

País	Lloc	2020
Espanya	■ Puerto de Mazarrón (Sud-est d'Espanya)	La malària reapareixerà. Moltes parts del país es convertiran en l'hàbitat de mosquits que porten la malària. El país també es veurà afectat per inundacions, onades de calor i incendis forestals.
Estats Units	■ Everglades, Florida	Aquesta àrea subtropical de pantans i llacs està en risc a causa d'un augment del perill d'huracans.
Grècia	■ Atenes, Creta	L'augment de les temperatures a l'estiu per sobre dels 40°C reduirà el confort personal i provocarà estrès a causa de la calor. A Creta, per exemple, les altes temperatures aniran de bracet amb l'escassetat de l'aigua.
Alemanya	■ Catedral de Colònia	La pol·lució mediambiental farà malbé aquest monument.
Croàcia	■ Costa Dàlmata	La costa Dàlmata potser no podrà sobreviure a les gran quantitats de turistes.
Nepal	■ Vall de Kathmandú	S'ha de visitar abans que es converteixi en una estació d'esquí.
Austràlia	■ Gran Barrera de Coral	L'ecosistema marí està en perill a causa de l'elevat nombre de visites.
Itàlia	■ Costa d'Amalfi, la Toscana	El nombre d'onades de calor augmentarà dramàticament, i oferirà nits molt caloroses i humides que no es podran aguantar. A la regió també hi haurà perill d'incendis.
Índia	■ Goa	Les zones costeres sofriran erosions i ciclons molt més forts que augmentaran la probabilitat d'inundacions.
Maldives	■ Barrera de Coral Taj	Una pujada en el nivell del mar comportarà erosió costera. Les barreres de coral es podrien destruir.

Segons la Comissió de Turisme Europea, el canvi climàtic és un dels principals aspectes que haurà d'afrontar la indústria del turisme en el futur. És per aquest motiu que ha elaborat un informe que indica com el canvi climàtic pot afectar el futur del sector turístic. Entre les principals conseqüències trobem les següents:

- Els proveïdors locals i els operadors turístics hauran d'avaluar els danys que poden tenir les seves empreses com a resultat del canvis mediambientals i hauran de desenvolupar sistemes de gestió de crisi i de recuperació.
- Els canvis en el flux de turistes produiran canvis en l'estacionalitat dels turistes i un augment de turistes en altres èpoques de l'any —principalment evitant l'estiu.
- La despesa de mantenir els recursos naturals, com per exemple les platges, augmentarà considerablement. Les estacions d'esquí hauran de fabricar més neu artificial per poder conservar els turistes en les seves estacions.
- Per tal de reduir l'efecte hivernacle, els governs imposaran impostos especials, el que farà que augmenti el preu del transport i de l'allotjament.
- L'augment en la demanda d'ecoturisme i turisme basat en la natura farà créixer el nombre i la sofisticació de productes en aquest mercat.
- L'oferta d'informació sobre sostenibilitat augmentarà la conscienciació mediambiental dels turistes.

És evident que el canvi climàtic tindrà un impacte important en el futur del turisme, però no ha de ser l'únic punt a tenir en consideració a l'hora de preparar polítiques governamentals per fomentar l'arribada de turistes i pal·liar els efectes negatius que podrien tenir en el territori. Els responsables del disseny de polítiques futures en el sector del turisme, en països com Catalunya on aquest té un paper important, han de tenir present un ampli ventall de factors, i ser conscients que la gestió d'aquests factors ajudarà a projectar una imatge o una altra de Catalunya a la resta del món.

Bibliografia

CONNELL, J. (2006). «Medical Tourism: Sea, sun, sand and... surgery». *Tourism Management*. 27(6): 1093-1100.

European Travel Commission (2006), *Tourism trends for Europe*. Disponible a: <<http://www.etc-corporate.org/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=100&ac=5>>

World Tourism Organization. Disponible a: <www.world-tourism.org>